

محسن تیزهوش

اشک‌ها و لبخندهای اشتراک‌کوه

هشت کوه و قله بسیار مرتفع را در کنار هم تصور کنید که به واسطه ارتفاع بسیار زیاد در ردیف یکدیگر قرار گرفته و مانند کوهانی از شترها به هم پیوست شده‌اند. به همین دلیل نام اشتراک‌کوه را برایش انتخاب کرده‌اند. این رشته‌کوه‌های سر به فلک کشیده که هر کدام بلندتر از چهار هزار متر هستند، در سال ۱۳۴۰ به عنوان منطقه شکار ممنوع و در سال ۱۳۴۹ با افزودن ارتفاعات دیگر به محدوده منطقه مورد نظر و به واسطه غنای زیستی بسیار بالا، به عنوان منطقه حفاظت‌شده در فهرست مناطق چهارگانه محیط زیست ایران به ثبت رسید. اشتراک‌کوه با ۹۸۴۰۷ هکتار وسعت، یکی از مناطق منحصر به فرد استان لرستان بوده که به لحاظ برخورداری از شرایط ویژه اکولوژیکی و توپوگرافی، زیستگاه بسیار مناسبی برای زیستن وحوش به ویژه پستانداران بزرگ است.

۱۹۵ گونه پرند، ۳۰ گونه خزنده و پنج گونه دوزیست و پستاندارانی همچون کل و بز، پلنگ، خرس قهوه‌ای و گربه‌وحشی از مهم‌ترین گونه‌های شناسایی‌شده اشتراک‌کوه به حساب می‌آیند. پوشش گیاهی این منطقه شامل گونه‌هایی همچون ارس، بادام وحشی، بنه، گلابی وحشی و لاله‌های واژگون است. این منطقه حفاظت‌شده با در اختیار داشتن پهنه بسیار وسیعی از خاک لرستان، از کمبود نیرو برای حفاظت بیشتر و بهتر رنج برده و به همین دلیل مشکلات بسیار فراوانی را هرساله تحمل می‌کند. این منطقه حفاظت‌شده دارای پنج پایگاه حفاظتی بوده و در مجموع تنها ۱۸ محیط‌بان مامور نگهداشت وسعت ۹۸ هزار هکتاری اشتراک‌کوه هستند! محیط‌بانانی که با کمبود امکانات و وسعت بسیار زیاد منطقه در سرما و گرما تمامی تلاش خود را به کار می‌بندند تا زخمی بر پیکره این عرصه ارزشمند وارد نشود.

اشتراک‌کوه میزان یکی از بی‌نظیرترین جاذبه‌های طبیعی ایران است. دریاچه گهر با ۸۵ هکتار وسعت و دو کیلومتر طول و ۷۰۰ متر عرض، نگین فیروزه‌ای اشتراک‌کوه محسوب می‌شود. این دریاچه آب شیرین در فاصله ۱۲۱ کیلومتری شرق استان لرستان به مرکزیت خرم‌آباد و در ۳۵ کیلومتری جنوب شرقی شهر دورود و در ارتفاع ۲۳۵۰ متری از سطح دریا واقع شده است. این دریاچه به احتمال زیاد بر اثر وقوع یک زمین‌لرزه بسیار شدید به وجود آمده و در حقیقت به واسطه بسته شدن دره توسط یک ریزش عظیم تشکیل شده است.

برای رسیدن به این دریاچه باید مسافتی ۱۸ کیلومتری را با فراز و نشیب‌های بسیار پشت سر نهاد و از کنار دره نگار و بالای گردنه پنبه‌کار گذشت. در طول راه مرتفع‌ترین نقطه بالای گردنه پنبه‌کار با ارتفاع دو هزار و ۵۵۰ متر و پایین‌ترین نقطه چشمه پنبه‌کار در پایین گردنه با ارتفاع یک هزار و ۹۵۰ متر است. دریاچه گهر در دامنه جنوبی اشتراک‌کوه و قله سنبران قرار گرفته و به جز دریاچه اصلی، دریاچه کوچک‌تری نیز در نزدیکی آن قرار دارد که با دو ساعت پیاده‌روی می‌توان به آن رسید. حداکثر عمق این دریاچه حدود ۲۸ متر بوده و در بیشتر نقاط

عمقی بیش از ۲۰ متر مشاهده می‌شود. بیش از ۵۴ درصد از مساحت حوضه آبخیز گهر در ارتفاعی بین ۲۵۰۰ تا سه هزار متر قرار دارد و به این ترتیب منابع تغذیه‌کننده دریاچه با برخورداری از ارتفاع کافی با دریافت بارش به صورت برف و ذوب تدریجی آن در ماه‌های گرم سال، تغذیه دائمی آب دریاچه را بر عهده دارند. در این محدوده رودخانه گهر به عنوان اصلی‌ترین منبع تغذیه‌کننده دریاچه به شمار می‌رود. حوضه آبخیز دریاچه گهر با دریافت متوسط بارش سالانه بین ۵۰۰ تا ۹۰۰ میلی‌متر از لحاظ منابع آبی بسیار غنی است. چشمه‌ها تأمین‌کننده اصلی آب رودخانه گهر هستند و قسمتی از آب دریاچه در دوره گرم سال از طریق چشمه‌های موجود در داخل دریاچه تأمین می‌شود.

با توجه به شرایط فیزیکی و شیمیایی آب دریاچه گهر، اعماق ۵ تا ۱۰ متری مناسب‌ترین لایه زیستی برای ماهیان قزل‌الاست. پلانکتونها، بنتوزها و آبزیانی همچون قزل‌الای رنگین‌کمان و قزل‌الای خال‌قرمز و نیز مار آبی و قورباغه از مهم‌ترین جانوران آبزی دریاچه گهر به شمار می‌آیند. این دریاچه مرکز اصلی گردشگران بی‌شمار اشتراک‌کوه است. سالیانه ۳۰ هزار نفر با متوسط اقامت سه شب، از نقاط مختلف استان لرستان و دیگر شهرهای ایران مهمان دریاچه گهر هستند. با توجه به میزان بالای گردشگر و کمبود محیطبان در منطقه اتفاقات ناگوار بسیاری در سال‌های گذشته در منطقه اشتراک‌کوه و در اطراف دریاچه گهر رخ داده است. آتش‌سوزی‌های گسترده یکی از مشکلات این منطقه است. در شش ماه نخست سال جاری سه ای پنج آتش‌سوزی کوچک و بزرگ در دامنه‌های اشتراک‌کوه به وقوع پیوسته است. عمده این آتش‌سوزی‌ها عمدی بوده و تاکنون خسارات زیادی را به محیط زیست استان لرستان تحمیل کرده است. یکی از این آتش‌سوزی‌ها اواخر تیرماه سال جاری رخ داد. وسعت آتش‌سوزی به گونه‌ای بود که کنترل آتش برای مأموران گارد حفاظت محیط زیست لرستان بسیار سخت شده بود و با تلاشی ۲۴ساعته، شعله‌های آتش فرونشست. این در حالی است که اگر محیط زیست لرستان مجهز به بالگرد بود، شاید امروز جای‌جای دامنه‌های اشتراک‌کوه از شعله‌های سرکش جهل عده‌ای ناآگاه سیاه نشده بود. یکی دیگر از مشکلات دریاچه گهر، تلنبار شدن زباله‌های گردشگران بومی و غیربومی است؛ زباله‌هایی که اداره محیط زیست لرستان وظیفه جمع‌آوری آنها را وظیفه سازمان گردشگری می‌داند. با این حال هر چند وقت یک بار محیط‌بانان منطقه زباله‌های گهر را به وسیله چهارپایان به خارج از منطقه اشتراک‌کوه منتقل می‌کنند. این در حالی است که در قلب جنگل گهر، تپه‌ای از قوطی‌های زنگ‌زده به چشم می‌آید که گویا سال‌هاست در جای خود تثبیت شده‌اند!

پایگاه دریاچه گهر تنها دو محیطبان داشته و وسعت زیاد دریاچه امکان بررسی کامل و دقیق را از آنها دریغ می‌کند. با این همه اگر به دریاچه گهر سفر کنید، حتماً شاهد تذکر دادن محیط‌بانان به گردشگرانی که قصد بریدن درختان جهت استفاده به عنوان زغال یا صید غیرمجاز ماهی را دارند، خواهید بود. اسکندر فیروز، بنیانگذار محیط زیست در ایران، سال‌ها پیش در برابر احداث جاده برای سهولت رفت و آمد گردشگران اشتراک‌کوه ایستادگی کرد و تا امروز این ایستادگی باقی مانده است. جای بسی خوشحالی است که امروز دوستداران طبیعت می‌توانند با خیالی آسوده از آرامش منطقه استفاده کنند. باشد که پاسدار این نعمت خدادادی باشیم،

۱۹ ژوئیه ۲۰۲۷

سال گذشته ۲۷۰ میلیون نفر از پارک‌های ملی امریکا بازدید کردند

گنجینه‌ای برای همه نسل‌ها

🔴 ترانه جمالی

برای آنهایی که به دنبال درک نمایه‌های طبیعی سرزمین امریکا هستند، آموزش‌گاری بهتر از سیستم پارک‌های ملی وجود ندارد. این سرزمین‌های وحشی پهناور، شکوه و عظمت گنجینه‌های طبیعی و تاریخی بومیان این سرزمین، افتخار، شرمساری، و غم و اندوه صاحبان اصلی این سرزمین را به تصویر کشیده‌اند چرا که عمدتاً تلفیقی از میراث فرهنگی و طبیعی این کشور هستند. سیستم پارک‌های ملی ایالات متحده یکی از باارزش‌ترین گنجینه‌های این کشور است که برای شهروندان ایالات متحده به امانت گذاشته شده. پارک‌های ملی و مناطق حفاظت‌شده در امریکا هرساله میزبان گردشگران و اکوتوریست‌های زیادی است به طوری که تنها در سال ۲۰۰۵ بیش از ۴۲۳ میلیون نفر با بازدید از ۳۸۸ ناحیه مختلف، تماشای این میراث‌ها را از نزدیک تجربه کردند. سابقه حفاظت از عرصه‌های طبیعی و زیستگاه‌های حیات وحش در ایالات متحده به ۱۳۴ سال قبل برمی‌گردد. در سال ۱۸۷۲ نخستین پارک ملی جهان با نام پارک ملی یلواستون در امریکا شکل گرفت و تا به امروز نزدیک به ۳۸۸ پارک ملی از بهترین ذخیره‌گاه‌های طبیعی این سرزمین زیر پوشش حفاظت قرار گرفته‌اند.

آژانس حفاظت محیط زیست امریکا در حال حاضر وظیفه نگهداری از ۳۴ میلیون هکتار پارک ملی و ۳۶/۴ میلیون هکتار زیستگاه حیات وحش را بر عهده دارد. این در حالی است که این آژانس، به همکاری با کشورهای دیگر و سهمیم کردن آنها در مزایای اقتصادی حفاظت از زمین، منابع طبیعی و حیات وحش نیز متعهد شده است. نمونه‌های این امر شامل مشارکت در برنامه همکاری حوضه آبگیر جنگل کنگو برای حفاظت از این اراضی و مبارزه با قطع غیرقانونی درختان در نواحی غربی آفریقای مرکزی، و توافقنامه معاوضه بدهی در ازای طبیعت با جمهوری پاناما است که به این کشور امریکای مرکزی امکان این را می‌دهد تا بخشی از بدهی‌اش به ایالات متحده را در ازای ایجاد بودجه برای حفاظت از جنگل‌های استوایی این کشور، که از لحاظ تنوع زیستی بسیار غنی هستند، کاهش دهد.

سال گذشته، بیش از ۲۷۰ میلیون نفر از پارک‌های ملی ایالات متحده بازدید کرده و تحت تأثیر زیبایی و محیط طبیعی و دست‌نخورده آنها قرار گرفتند ضمن اینکه درآمد قابل توجهی هم عاید اقتصاد این کشور شد. سیستم پارک‌های ملی امریکا، که زمانی به عنوان «بهترین طرح» امریکا از آن یاد می‌شد، شامل ۳۸۸ پارک است که مساحتی تقریباً به وسعت کشور آلمان است. علاوه بر این، ایالات متحده تاکنون ۵۴۵ زیستگاه ملی حیات وحش ایجاد کرده است، که ۳۶/۴ میلیون هکتار را برای کمک به حیات وحش، مناطق ماهیگیری، و حفظ تنوع زیستی تحت حفاظت قرار می‌دهد. از این رو در حال حاضر بالغ بر ۱۸۶ میلیون هکتار از خاک ایالات متحده شامل جنگل‌های ملی، بیابان صحرای و زیستگاه‌های دریایی به عنوان مناطق حفاظت‌شده تحت حفاظت قرار دارند.

در این کشور اراضی دست‌نخورده ملی را ارج می‌نهند زیرا این مناطق فرصت مناسبی برای آرمش، تفریح و سرگرمی، و نیز فرصتی برای ارتباط مجدد با طبیعت، آگاهی مردمان از تاریخ کشورمان، و شارژ روح و روان برایشان فراهم می‌کنند. این اراضی زیستگاه‌های بسیار مهم و حیاتی‌ای برای حیات وحش فراهم می‌کنند- یک منبع اقتصادی و بوم‌شناختی بسیار حیاتی که پذیرای ارزش‌های مهم علمی، فرهنگی، زیبایی‌شناختی و معنوی بسیاری است. علاوه بر این، اراضی ملی از طریق جذب توریست و در برخی موارد، فراهم کردن منبع درآمد برای مدارس، شبکه حمل و نقل و نیازهای دیگر به عنوان نیروی محرکه توسعه اقتصادی عمل می‌کنند.

به نظر می‌آید آنها از این امر که کشورمان منزلگاه پارک ملی یلواستون که اولین پارک ملی در دنیاست افتخار می‌کنند. تأسیس این پارک در سال ۱۸۷۲ آغازگر نظام حفاظت از محیط زیست در ایالات متحده بود و باعث حفاظت از اراضی دست‌نخورده و منابع طبیعی به خاطر ارزش‌های ذاتی و طبیعی‌شان و استفاده نسل‌های بعدی شد. هر یک از ایالت‌های گروه‌های حفاظت از محیط زیست، اجتماعات محلی، و صاحبان خصوصی زمین‌ها از منطقه‌های بسیار گسترده، آبخیزها، و زیستگاه‌های حیات وحش حفاظت می‌کنند

در عین حال آژانس حفاظت محیط زیست امریکا تجربه‌هایی را که در تشکیل شبکه‌ای از

اراضی حفاظت‌شده کسب کرده با کشورهای دیگر تقسیم می‌کند. این وظیفه مهمی است، زیرا رقابت روزافزون برای استفاده از منابع طبیعی، کاهش رو به رشد این منابع، تغییرات ایجادشده در الگوی استفاده از زمین، توسعه اقتصادی، ثبات سیاسی و تغییرات آب و هوایی می‌تواند تأثیر بسیار زیادی در سلامت این زیستگاه‌ها داشته باشد. آن هم در شرایطی که انسان‌ها در سراسر دنیا در حال مبارزه با این مشکلات هستند و خواستار جنبشی پایدار برای حفاظت از محیط زیست در اقصی نقاط دنیا هستند.

در حال حاضر بیش از ۱۰۲ هزار منطقه حفاظت‌شده در دنیا وجود دارد که بیش از ۱۰ درصد مساحت کره زمین را پوشش می‌دهد. این مناطق دربرگیرنده اکوسیستم‌هایی است که از لحاظ بوم‌شناختی و اقتصادی حائز اهمیت است؛ از رشته‌کوه‌ها گرفته تا صخره‌های مرجانی. مساحت کل این مناطق ۱/۸ میلیون کیلومتر مربع است؛ مساحتی به وسعت دو برابر اروپا و تعداد این مناطق هنوز هم روز به روز بیشتر می‌شود.

حفاظت از جنگل‌های کنگو توسط EPA
در سال‌های اخیر کشورهای در حال توسعه در ایجاد پارک‌های ملی و ذخایر حفاظت‌شده پیشتاز بوده‌اند. در اجرای این برنامه‌ها، این کشورها تعهدشان را نسبت به حفاظت از محیط زیست به اثبات رسانده‌اند که نمایانگر شهامت و شجاعت بسیار زیاد این کشورهاست. از سوی دیگر آژانس حفاظت محیط زیست امریکا به خاطر کمک‌هایی که به کشورهای دیگر در راستای ایجاد سیستم‌های اراضی حفاظت‌شده می‌کند به خود می‌بالد. برای مثال آنها این کار را از طریق برنامه همکاری حوضه آبگیر جنگل کنگو دنبال می‌کنند؛ طرحی که باعث اتحاد و همکاری بیش از ۳۰ دولت، سازمان‌های بین‌المللی، شرکت‌های تجاری و گروه‌های محیط زیستی شده است. هدف از این همکاری ایجاد شبکه‌های ملی مناطق حفاظت‌شده در غرب آفریقای مرکزی جهت حفاظت از دو نقطه از بزرگ‌ترین جنگل‌های استوایی دست‌نخورده در جهان است. در عین حال، برنامه همکاری کنگو امکان بهره‌برداری از این مناطق را برای مردم محلی از طریق ایجاد کشاورزی پایدار و فراهم کردن وسیله امرار معاش، از قبیل اکوتوریسم میسر می‌سازد.

شش کشوری که در منطقه حوضه آبگیر کنگو قرار دارند و با شجاعت رفاه کشورشان در آینده را در گرو حفاظت از جنگل‌ها و محیط زیست و منافع آن گذاشته‌اند، نیروی محرکه اصلی در این همکاری‌ها هستند. این کشورها آینده‌شان را بر پایه احترام به طبیعت، نه سوءاستفاده از آن گذاشته‌اند.گفته می‌شود آژانس حفاظت محیط زیست (EPA) ایالات متحده، در عرض چهار سال آینده، ۵۳ میلیون دلار به منظور ایجاد برنامه‌های آموزشی و کارآموزی، ساختارهای زیربنایی و مدیریت و به اجرا گذاشتن نظام‌های مورد نیاز برای تحقق این امر، یعنی سیستمی از مناطق حفاظت‌شده و مدیریت پایدار جنگل‌ها، به این کشورها کمک خواهد کرد. این اقدام منجر به ایجاد ۲۷ پارک ملی و حفاظت از بیش از ۱۰ میلیون هکتار اراضی خواهد شد.

برنامه همکاری حوضه آبگیر جنگل کنگو سازوکار نیرومندی برای ریشه‌کن کردن تخریب پوشش گیاهی و پیشبرد مبارزه علیه قطع غیرقانونی درختان است. قطع غیرقانونی درختان باعث نابودی اکوسیستم‌ها می‌شود و خطری است که پذیرای ارزش‌های مهم علمی، زیبایی‌شناختی و معنوی بسیاری دنیا را تهدید می‌کند و طبق آماري که توسط بانک جهانی ارائه شده، هرساله هزینه‌ای برابر با ۱۰ تا ۱۵ میلیون دلار به خاطر درآمدهای از دست‌رفته به دولت‌ها تحمیل می‌کند.

از این رو EPA برنامه مبارزه با قطع غیرقانونی درختان را آغاز کرده تا به کشورهای در حال توسعه در امر کاهش خطراتی که متوجه مناطق حفاظت شده است، کمک کند. از طریق این برنامه، با دولت‌های دیگر و سازمان‌های غیردولتی مختلف جهت بهبود اجرای قوانین مربوط به حفاظت از جنگل در آفریقا، حفاظت از زیستگاه اورانگوتان‌ها در اندونزی و نظارت بر جنگل‌های برزیل با دستگاه‌های کنترل از راه دور همکاری می‌شود.

برنامه معاوضه بدهی در ازای طبیعت

در ایالات متحده هم‌چنین برنامه‌ای وجود دارد تحت عنوان «برنامه معاوضه بدهی در ازای طبیعت» که از سوی EPA پیشنهاد شده است. این طرح باعث گسترش مناطق تحت حفاظت در خارج از مرزهای این کشور

می‌شود. این توافقنامه‌های ابتکاری، این امکان را برای کشورهای در حال توسعه‌ای که واجد شرایط هستند فراهم می‌سازد تا بدهی‌های خود به ایالات متحده را کاهش داده و در عین حال بودجه لازم را برای حفاظت از جنگل‌های استوایی فراهم کنند. از این رو از سال ۲۰۰۰ تاکنون ۹ قرارداد به امضا رسیده که باعث اختصاص بودجه‌ای معادل ۹۵ میلیون دلار برای حفاظت از جنگل‌ها در طول ۲۰ سال آینده در هشت کشور خواهد شد. برای امکان‌پذیر ساختن این قراردادها، سه سازمان غیردولتی نیز علاوه بر بودجه‌ای که توسط کنگره برای طرح کاهش بدهی این کشورها اختصاص داده شده، ۷/۵ میلیون دلار کمک کرده‌اند.

همچنین EPA با جمهوری پاناما قراردادی به امضا رسانده که به همراه کمک ۱/۳ میلیون سازمان حفاظت از طبیعت (Nature Consevency) که یک سازمان غیردولتی بین‌المللی است، بودجه‌ای معادل ۱۰ میلیون دلار برای حفاظت و نگهداری از پارک

سودوکو شماره۵۸

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای

بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

افقی
۱- از بزرگ‌ترین رجال سیاسی دو قرن اخیر - تخته‌های دراز بریده شده از درخت ۲- پی‌آبرو- مرکز استان مرکزی - جوهر بدن ۳- شهر آلمان -گیرنده امواج تلویزیونی - جایگاه ۴- تباه - خدمتکار پیر- مستی ۵- ریشه -روزنه، سوراخ - نوعی موشک هدایت‌شونده زمین به زمین ۶- بانگ جانور درنده - راهنمایی کردن - چراغی قدیمی ۷- مشورت - نام - پدر عرب ۸- وقار - احساس بی‌حوصلگی و بی‌حالی ۹- یار مشهدی -از بت‌های جاهلیت - حقه، کلک ۱۰- از حیوانات بومی استرالیا - فاقد تحرک و تکامل - ترش و شیرین ۱۱- بی‌نظم و بی‌رویه- بزرگ‌ترین پستاندار دریایی - خدای درویش ۱۲- خالص - خالق ایلید- خاکستر ۱۳- نماینده قانونی - کلسه بزرگ چوبین - مردم جایی معین ۱۴- گندم آسیاب شده - پدر شعر نو - سمت راست ۱۵- آنتیک -از تخصص‌های دندانپزشکی.

حل جدول شماره ۱۰۴۹

۱۵- آنتیک- از تخصص‌های دندانپزشکی
 ۱۴- گندم آسیاب شده- پدر شعر نو- سمت
 قانونی- کاسه بزرگ چوبین- مردم جایی معبر
 ۱۳- خالص- خالق ایلید- خاکستر
 ۱۲- بزرگ‌ترین پستاندار دریایی- خدای درویش
 ۱۱- بی‌نظم و بی‌رویه
 ۱۰- تکامل- ترش و شیرین
 ۹- از بهای جاهلیت- حقه، کلک
 ۸- وقار- احساس بی‌حوصلگی و بی‌جالی
 ۷- چراغی قدیمی- شووت- نام- پد
 ۶- باغبان جوانو- درنده- راهبانی
 ۵- سوزن- نوی سازنده سازده